

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
HAYVAN DENEYLERİ YEREL ETİK KURULU YÖNERGESİ

Amaç

MADDE 1. Bu yönerge, Atatürk Üniversitesi'nin tüm akademik birimlerinde deney hayvanları ile yapılacak bilimsel araştırma, sağlık hizmeti uygulamaları, eğitim-öğretim gibi temel etkinliklerde kullanılan yöntem ve materyal ile ilgili etik standartları saptamak, etik ilkeler doğrultusunda görüş bildirmek, gerektiğinde yeni ilkeler oluşturmak ve bunların uygulamalarına ilişkin düzenlemeleri yapmak, Üniversite içinden ya da dışarıdan yapılacak araştırma ve yayın işlerine ilişkin başvurularda, görüş bildirmekle yükümlü etik kurulun görevlerini ve çalışma biçimini belirlemek amacı ile düzenlenmiştir.

Dayanak

MADDE 2. Bu yönerge; Hayvan Hakları Evrensel Bildirgesi, Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlarla Kullanılacak Omurgalı Hayvanların Korunması Hakkındaki Avrupa Konvansiyonu (European Convention for the Protection of Vertebrate Animals Used for Experimental and Other Scientific Purposes), Laboratuvar Hayvanlarının Bakım ve Kullanılması Kılavuzu (National Research Council, A.B.D.), Yaban Hayvanlarının Kullanıldığı Çalışmalarda Nesli Tükenmekte Olan Yabani Hayvan ve Bitkilerin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme (CITES), Vertebralılar Avrupa Kırmızı Bülteni (RDB), Avrupa Yaban Yaşamı ve Yaşam Ortamlarının Korunması Sözleşmesi (BERN) ile 24/06/2004 tarihli ve 5199 sayılı "Hayvanları Koruma Kanunu", 13/12/2011 tarihli ve 28141 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik", 15/02/2014 tarihli ve 28914 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik" in ilgili maddeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Hayvan deneyleri yerel etik kurulunun kuruluşu

MADDE 3. Atatürk Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu;

- a) 15 Şubat 2014 tarihli ve 28914 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik" in 8 nci maddesi 2 nci fıkrası (a) bendinde yer alan "Kurum veya kuruluş içinde deney hayvanı yetiştirilmesi, üretilmesi bakımından sorumlu ve deney hayvanları kullanım sertifikasına sahip, tam gün ünitelerde çalışan, hayvan deneyleri konusunda en az bir yıl tecrübeli bir veteriner hekimden,
- b) Kurum içinde deney hayvanları ile çalışma yapan birimlerden birer temsilciden,
- c) Deney hayvanları ile çalışmayan ve kurum ile çıkar ilişkisi olmayan T.C. vatandaşı sivil bir üyeden,
- ç) Kurum ile çıkar ilişkisi olmayan sivil toplum kuruluşuna kayıtlı T.C. vatandaşı bir üyeden oluşur.

Hayvan deneyleri yerel etik kurulunda görev alacak en az bir üyenin *in vivo* hayvan deneylerinde en az bir yıl deneyimli ve doktora/tıpta uzmanlık derecesine sahip olması gereklidir. Yerel etik

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 8./4./2016 Tarih ve 43 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

kurullarda tıp veya veteriner hekim etiği uzmanlarının bulunması tercih edilir. Kurumlar kendi ihtiyaçlarına ve kurumun idari özelliklerine göre yerel etik kurul kompozisyonunu belirleyebilirler. Yerel etik kurullara kurum dışından üyeler de atanabilir. Hayvan deneyleri yerel etik kurulları gerektiğinde başka alanların uzmanlarından görüş alabilir ve/veya toplantılara davet edebilir.

Hayvan deneyleri yerel etik kuruluna atanma ve görev süresi

MADDE 4. Yerel etik kurulu başkanı, başkan vekili ve üyeleri, rektör tarafından atanır veya onayı ile görevlendirilir. Atamalar veya onay ile görevlendirilmeler Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kuruluna bildirilir. Yerel etik kurulları üyelerinin görev süresi dört yıldır. Görev süresi biten üye yeniden atanabilir veya onay ile görevlendirilir. Bir takvim yılı içerisinde izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan üyenin üyeliği kendiliğinden düşer. Üyelik sıfatının ölüm, emeklilik, ayrılma gibi herhangi bir nedenle sona ermesi veya üyeliğin düşmesi halinde, yerine aynı usulle ve kalan süreyi tamamlamak üzere ayrılan üyenin niteliklerini taşıyan yeni bir üye seçilir.

Hayvan deneyleri yerel etik kurulunun çalışma yöntemi

MADDE 5. Hayvan deneyleri yerel etik kurulu aşağıda belirtildiği şekilde çalışır:

- a) Hayvan deneyleri yerel etik kurulları, kurul başkanının belirleyeceği gündemle en az ayda bir defa ve en az üye sayısının üçte ikisinin katılımı ile toplanır.
- b) Yerel etik kurul toplantıları başkanın yokluğunda başkan vekili başkanlığında yürütülür. Kararlar, oy çokluğu ile alınır. Oy eşitliği halinde başkanın oyu yönünde karar verilir.
- c) Kurumlarda kullanılan tüm deney hayvanlarına ilişkin kayıtlar, deney hayvanı yetiştirilmesi, üretimi ve bakımından sorumlu yetkili kişi tarafından tutulur. Söz konusu kayıtlarda temin edilen hayvanların sayıları, türleri, temin edildikleri yerler, kullanıcı kuruluşa geldiği tarih ve yapılan tüm işlemler bulunur. Bu kayıtlar en az beş yıl süreyle muhafaza edilir.
- ç) Yerel etik kurullar, yapılacak başvuruları değerlendirmek için bir form hazırlar. Formda, deney hayvanı kullanmanın gerekçesi, yapılacak işlemler, kullanılacak hayvan türleri ve sayıları, hayvanlara verilecek rahatsızlığın niteliği ve boyutları ile deneylere katılacak personel ayrıntılı şekilde yer alır. Başvurular ve alınan kararlar tarih ve sayı numarası verilerek kayıt altına alınır. Kayıtlar en az beş yıl süreyle muhafaza edilir.
- d) Başvurular, yapılacak deneylerin yürütücü/yürütücüler konumundaki en kıdemli personel tarafından yapılır. Üniversite ve eğitim kurumlarında yürütücü, tezler için danışman öğretim üyesi, diğer araştırma projeleri için ise öğretim üyesi statüsündeki araştırmacı, araştırma yürütücüsüdür.
- e) Yerel etik kurul yaptığı değerlendirme neticesinde uygun, düzeltilmesi gerekir, koşullu olarak uygun ya da uygun değildir şeklinde karar verir. Yerel etik kurul üyelerine ait başvurular görüşülürken ilgili kurul üyesi görüşmelere katılamaz ve oy kullanamaz.
- f) Düzeltilmesi gerekir kararı verilen başvurular, başvuru sahibi tarafından düzeltildikten sonra yerel etik kurulda tekrar değerlendirilir. Koşullu olarak uygun kararı verilen projeler, hayvan refahı birimi tarafından yerel etik kurulunca belirlenecek bir süre boyunca izlenip, istenen

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 8.../...4./20.16 Tarih ve 43 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

koşulların yerine getirilip getirilmediği değerlendirildikten sonra uygun ya da uygun değildir şeklinde karara bağlanır.

g) Bütün başvurular ve alınan kararlar, bir veri tabanında saklanılır. Kayıtlar Hayvan Deneyle Merkezi Etik Kurulu ve Bakanlığın denetimine açık tutulur. Yerel etik kurullar, gerektiğinde konusunda deneyimli uzmanların yazılı görüşlerini alabilir veya yerel etik kurul toplantısına davet ederek sözlü görüş isteyebilir.

Hayvan deneyleleri yerel etik kurulunun görevleri

MADDE 6. Hayvan deneyleleri yerel etik kurulun görevleri şunlardır:

a) Bu Yönetmelik hükümleri ile Hayvan Deneyleleri Merkezi Etik Kurulun belirlediği etik ilkeler ve iyi laboratuvar uygulamaları çerçevesinde kendi çalışma usul ve esasları hakkında yönerge hazırlamak.

b) Deneyle hayvanları üzerinde yapılacak tüm işlemlerin etik yönden kabul edilebilir sınırlarını belirleyerek çalışma protokollerini onaylamak veya gerekçeli olarak kabul etmemek.

c) Kurum içinde deneyle hayvanı kullanılması sürecinin 3R ilkelerine ve etik kurallara uygun olarak sürdürülmesini denetlemek, bu amaçla gerekli düzenlemeleri yapmak.

ç) Deneyle hayvanları üzerinde yapılacak işlemlerin onaylanmış protokole uygun olarak yapılmasını sağlamak, gerektiğinde sonlandırılmasına karar vermek.

d) Deneyle hayvanlarıyla çalışacak personelin gerekli eğitimi almasını sağlamak, bu amaçla sertifika programları düzenlemek. Bir araştırmacı, kendi sertifikası olmaması halinde araştırma yürütücüsü olarak başka kişilerle ortak çalışma yapmak amacıyla HADYEK'e başvurabilir. Kendisinin katıldığı, ancak doğrudan deneyle hayvanlarıyla prosedür uygulamayan araştırmacılar, sertifikalı deneyle hayvanı kullanıcılarının yardımıyla deneylelerini sürdürebilirler.

e) Deneyle hayvanlarının üretim, yetiştirme, barındırma ve nakil koşulları ile deneylelerin yapıldığı laboratuvar koşullarının ve ekipmanının etik yönden uygun olup olmadığını denetlemek, uygun görmediği durumlarda deneyle hayvanı kullanılmasını engellemek.

f) Deneyle hayvanı kullanımı ile ilgili olarak istatistiki veri tabloları ile yıllık faaliyet raporunu hazırlamak ve Hayvan Deneyleleri Merkezi Etik Kuruluna sunmak.

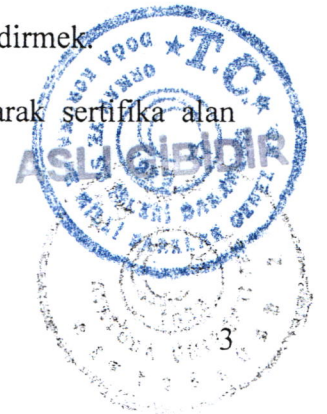
g) Deneyleysel çalışmalar sonunda ortaya çıkan atıklar ve tıbbi atıkların 09.08.1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesince bertarafını sağlamak.

ğ) 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun ve ilgili mevzuatın getirdiği hükümler çerçevesinde, deneyle hayvanlarının kayıt altına alınmalarını ve izlenebilmelerini sağlamak.

h) Düzenlenecek eğitim sertifika programlarını otuz gün önce HADMEK'e bildirmek.

ı) Düzenlediği sertifika eğitim programları ve eğitim sonunda başarılı olarak sertifika alan kursiyerler ile ilgili bilgileri HADMEK'e bildirmek.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleleri Merkez Etik Kurulu'nun 8./4./2016 Tarih ve 43. Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

i) Sertifika denkliği ile ilgili HADYEK'e yapılacak başvuru ile ilgili bilgileri HADMEK'e bildirmek.

Hayvan deneyleri yerel etik kurulunun çalışmaları

MADDE 7. Hayvan deneyleri yerel etik kurulun çalışmalarında göz önünde bulundurulacak hususlar şunlardır:

a) Deney hayvanları üzerinde yapılacak tüm uygulamaların yerel etik kurul tarafından onaylanmış olması zorunludur.

b) Yerel etik kurul tarafından yapılan düzenlemelere uygun olarak alınmış bir genel veya özel istisna olmadıkça, deneylerde kullanılacak;

- 1) Fare (*Mus musculus*),
- 2) Sıçan (*Rattus norvegicus*),
- 3) Kobay (*Cavia pocellus*),
- 4) Suriye (altın) hamsteri (*Mesocricetus auratus*),
- 5) Çin hamsteri (*Cricetulus griseus*),
- 6) Moğolistan gerbili (*Meriones unguiculatus*),
- 7) Tavşan (*Oryctolagus cuniculus*),
- 8) Köpek (*Canis familiaris*),
- 9) Kedi (*Felis catus*),
- 10) İnsan dışı primatların bütün türleri
- 11) Kurbağa [*Xenopus (laevis, tropicalis)*, *Rana (temporaria, pipiens)*],
- 12) Zebra balığı (*Danio rerio*),

c) İnsan dışı primatların deneylerde kullanılmasına, istisnai durumlarda ve prosedürün amacının insan dışı primatlar dışında bir tür kullanılarak gerçekleştirilemeyeceğine dair bilimsel bir gerekçe mevcutsa izin verilir.

ç) Kedi, köpek gibi evcil türlerin sokakta başıboş olanları, deneylerde kullanılmaz. Ancak, hayvanların sağlık ve refahı ile ilgili çalışmalara ihtiyaç duyulması, çevre, insan ve hayvan sağlığına karşı ciddi tehlike oluşturması ve çalışmanın amacının sadece başıboş hayvan kullanılarak gerçekleştirilebileceğine dair bilimsel gerekçeler sunulması hallerinde bu hayvanlar deneylerde kullanılabilir.

d) Hayvan Deneyleri Etik Kurullarının Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde tanımlanan hayvanlar, yasal bir tedarik kuruluşundan alınmaları veya deneysel amaçlar için üretilmiş olmaları koşulu ile deney hayvanı olarak kullanılabilir. Türlerinin ve deneyde kullanılacak tüm hayvanların kayıtlı yasal deney hayvanı üreticisi ve tedarikçilerinden alınmış olması şartı aranır.

e) Yerel etik kurullar tarafından:

1) Ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmeler çerçevesinde nesli tehlike altında olan ve korunan türler ile CITES Sözleşmesinin Ek-1 Listesindeki türlerin; araştırmanın amacının söz konusu türlerin korunması veya hayati biyomedikal amaçlar için istisnai biçimde tek uygun türler olduğunun ispatlanması durumunda kullanılmasına izin verilir.

2) Doğadan alınmış yaban hayvanı üzerinde yapılacak deney; ancak diğer hayvanların deneyin amacı bakımından yeterli olmaması halinde onaylanır.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik
Kurulu'nun 8./4./2016 Tarih ve 43
Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

3) Deney hayvanı olarak kullanılan hayvanların hangi üretici ya da tedarik kuruluşlarından olduğu tespit edilir ve kayıt altına alınarak veri tabanına aktarılır.

4) Doğadan alınmış yaban hayvanı üzerinde yapılacak deney bir bilimsel gerekçeyle; ancak diğer hayvanların deneyin amacı bakımından yeterli olmaması halinde onaylanır. Bu konuda yapılan çalışmalarda HADYEK onayından sonra Genel Müdürlükten izin alınır.

5) Aşağıdaki müdahaleler HADYEK iznine tabi değildir:

1) Teşhis ve tedavi amaçlı klinik uygulamalar.

2) Ölü hayvan veya dokusu, mezbaha materyalleri, atık fetuslar ile yapılan prosedürler.

3) Süt sağma.

4) Dışkı veya altlık örneği toplama.

5) Sürüntü ile örnek alma.

Yerel etik kurulunun çalışma ilkeleri

MADDE 8. Hayvan deneyleri yerel etik kurulu aşağıda belirtilen ilkeler doğrultusunda çalışır:

a) Etiğin yaşama saygı ilkesi her türlü hayvan türü için geçerli kabul edildiğinden, bilimsel araştırmalarda kullanılması zorunlu olan deney hayvanlarına kötü uygulamalardan kaçınmak.

b) Deney hayvanlarının bu Yönetmeliğin 1. maddesinde belirtilen amaçlar kapsamında kullanılmasını sağlamak.

c) Ağır acı, stres ya da buna denk eziyet veren deneylerde bir hayvanın bir defadan fazla kullanılmamasını sağlamak.

ç) Eğitim için sunum amacıyla kongre, konferans ve seminerlerde ağırlı deneylerin yapılmamasını sağlamak.

d) Hayvanlara mümkün olduğu kadar az acı çektirerek ve en az strese sokarak bilimsel açıdan güvenilir veri elde edilmesini sağlamak.

e) Araştırmalar süresince kullanılan deney hayvanlarına, türüne uygun şartlar hazırlamak ve en iyi fizyolojik, davranışsal ve çevresel koşulların teminini sağlamak.

f) Uygun şekilde eğitilmiş personel tarafından uygun koşullarda deney hayvanı bakımını sağlamak.

g) Canlı hayvanlarda yapılacak deneysel çalışmaların veteriner hekim tarafından ya da ehil kişilerin denetiminde yapılmasını sağlamak.

ğ) Araştırmacılar tarafından deneysel hedef noktaların belirlenmesini sağlamak.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulunun 8./4./20.16 Tarih ve 43 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

h) Araştırılan bilginin elde edilmesinde geçerliliği kanıtlanmış alternatif yöntemler varsa hayvan deneylerini etik olarak uygun görmemek ve daha önceden ayrıntılı olarak yapılmış deneylerin tekrar edilmesinin önlenmesini sağlamak.

i) Deney için en uygun hayvan ve yöntemin seçilmesini ve bilimsel sonucu verebilecek en az sayıda hayvan kullanılmasını sağlamak.

ii) Deney hayvanlarına gereksiz acı ve ağrı verecek deneylerin uygun bir anestezi yöntemi uygulanmasını ve araştırmalarda uygun ağrı kesici ve anestezi kullanılmasını sağlamak.

j) Anestezinin, hayvan için deneyin kendisinden daha fazla travmatik olması ve deneyin amacına uygun olmaması durumunda deneyin yapılmasını engellemek.

k) Deneyin etik ilkeler çerçevesinde yapılması ve amacına uygun olması için; anesteziden çıktığında acıya maruz kalabilecek olan hayvanda analjezik ajanların kullanılması, bu mümkün değilse insancıl bir metotla öldürülmesi ve deney hayvanının araştırma sürecinde ya da sonunda yaşamına son verilmesi işlemlerinin uygun gerekçelerle yapılmasını sağlamak. Şiddetli ve sürekli ağrı çeken veya normal yaşamını sürdüremeyecek duruma gelen deney hayvanları ile kamu sağlığı ve çevresi için risk oluşturabilecek deney hayvanlarının en uygun yöntemle acı duymayacak şekilde yaşamlarına veteriner hekimin kararından sonra son verilmesini sağlamak. Hayvan hayatta bırakılacaksa sağlığının yeniden kazandırılmasında geçen süre boyunca uygun bakımını sağlamak, hayvanın yetiştirilmesi, üretilmesi ve bakımından sorumlu veteriner hekim gözetiminde olmasını sağlamak.

l) Deneyin insan veya hayvanların hayati ihtiyaçlarının karşılanması için yeterli önem taşımadığı kanaatine varıldığında, hayvanın uzun süreli acı yaşayacağı ya da yaşayabileceği bir deneye tabi tutulmasının önlenmesini sağlamak.

m) Araştırmada kullanılan ve yaşamlarını sürdüren deney hayvanlarına, deney sonunda sağlıklı yaşam koşullarının teminini sağlamak.

n) Hayvanları ağır ve uzun süreli acıya maruz bırakacak deneylerin yerel etik kurul tarafından etik ilkeler çerçevesinde uygun görülmesinden sonra yapılmasını sağlamak.

o) Kurum içinde deney hayvanı kullanılması sürecinin 3R ilkelerine ve etik kurallara uygun olarak sürdürülmesini denetlemek, bu amaçla gerekli düzenlemeleri yapmak.

Deney hayvanı ile uğraşacak personelin eğitimi

MADDE 9. Deney hayvanı ile uğraşacak personelin eğitiminde uyulması gerekli hususlar aşağıda belirtilmiştir:

a) Deney hayvanı ile uğraşan ve/veya uğraşacak araştırmacıların eğitilmesi için eğitim programlarının düzenlenmesi, laboratuvar hayvanları kullanım sertifikası programlarının açılması, düzenlenmesi ve yürütülmesinden hayvan deneyleri yerel etik kurulları sorumludur. Bu programlarda başarılı olanlara ilgili yerel etik kurul tarafından deney hayvanı kullanım sertifikası verilir.

b) Deney hayvanı kullanarak her türlü eğitim, araştırma, uygulama ve test yapmak isteyen veya bu programların yapılmasında deney hayvanlarına dokunarak ve gözlemleyerek katkıda bulunan

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik

Kurulu'nun 8./4./2016. Tarih ve 43

Sayıli kararı gereğince onaylanmıştır.

öğrenciler, araştırmacılar, akademik, sağlık, teknik ve idari personel deney hayvanı kullanıcısı olarak kabul edilir.

c) Deney hayvanı kullanıcıları, sertifika almadan bu hayvanlar üzerinde deney, eğitim, test amacıyla işlem yapamaz ve çalışma mekânlarında bu hayvanları barındıramazlar.

) Yerel etik kurullar; deney hayvanı üretilmesi ve yetiştirilmesi ile sorumlu personelin asgari olarak bilgilendirilmesi ve uyulması gereken usul ve esasları içeren bir meslek içi eğitim programı hazırlar ve periyodik olarak uygulanmasını denetler. Eğitim programları yetkili kişiler tarafından yürütülür. Kurum içinde yetkili kişilerin kimler olduğu yerel etik kurullarca belirlenir.

d) Bir araştırıcı, kendi sertifikası olmaması halinde araştırma yürütücüsü olarak başka kişilerle ortak çalışma yapmak amacıyla hayvan deneyleri yerel etik kurullarına başvurabilir. Kendisinin katıldığı, ancak doğrudan deney hayvanlarıyla işlem yapmayan araştırmacılar, sertifikalı deney hayvanı kullanıcılarının yardımıyla deneylerini sürdürebilirler.

e) Deney hayvanları kullanım sertifikasına ilişkin eğitim programlarının, Orman ve Su İşleri Bakanlığınca düzenlenen mevzuata uygun olarak yapılması sağlanır.

f) Bu Yönetmelik hükümlerine göre düzenlenen deney hayvanları kullanım sertifika programlarına kayıt yaptırarak devam ve başarı koşullarını yerine getiren kursiyerlere "Deney Hayvanları Kullanım Sertifikası" verilir. Deney hayvanları kullanım sertifikası, ilgili yerel etik kurul başkanı ve üniversitelerde rektör, diğer kurum ve kuruluşlarda ise en üst düzey yönetici tarafından imzalanır.

g) Bu Yönetmelik hükümleri haricinde başka kurumlardan alınmış olan deney hayvanları kullanım sertifikaları ya da benzerlerinin bu Yönetmelik hükümlerine göre eşdeğer olup olmadıklarına Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu karar verir.

ę) Lisans veya yüksek lisans düzeyinde deney hayvanı kullanımı ile ilgili alınmış olan eğitimlerin sertifika programına eşdeğer olup olmadığına HADYEK karar verir, uygun olduğuna dair karar verilen eğitim programlarını tamamlayanlara HADYEK tarafından sertifika verilir.

Araştırmacıların Sorumlulukları

MADDE 10. Bu yönergenin 2. maddesi çerçevesinde yapılacak çalışmalarda araştırmacıların etik kurallara ilişkin sorumlulukları eşittir.

a) Deney hayvanları üzerinde yapılacak araştırmalarda ve çok yönlü testlerde aşağıdaki genel kurallara uyulmalıdır.

1. Hayvan deneyleri konusundaki kısıtlamalara uyulmalıdır.
2. Alternatif yöntemlerin geliştirilmesi için çaba harcanmalıdır.
3. Hayvan deneylerinin olumsuz ve belirsiz sonuçlarından Etik Kurul bilgilendirilmelidir.
4. Hayvanlar üzerinde gereksiz deneyler yapılmamalıdır.

b) Araştırmacılar, hayvanların deneyler sırasında yaşayabilecekleri stresi azaltacak veya ortadan kaldıracak düzenlemeleri yapmak zorundadır.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 8.../4.../20.16 Tarih ve 43 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

e) Hayvan deneylerine katılan yardımcılardan eğitimlerini arttırmak, bilgilerini hayvanların esenliği için kullanmalarını sağlamak araştırmacıların görevleri arasındadır.

ç) Proje başvuru formuna araştırmacının projeyi araştırma etiği kurallarına uygun olarak yürüteceğine dair taahhütname vermesi zorunludur.

Hayvan Deneyleri İle İlgili Etik İlkeler

MADDE 11. Araştırma projelerinin hazırlanmasında ve uygulanmasında hayvan deneylerine ilişkin olarak aşağıdaki etik ilkeler dikkate alınmalıdır.

a) Etik "Yaşama Saygı" ilkesi her hayvan türü için geçerli kabul edildiğinden bilimsel araştırmalarda kullanılması zorunlu olan deney hayvanlarına kötü uygulamalardan kaçınmak araştırmacının başta gelen sorumlulukları arasındadır.

b) Araştırılan bilginin elde edilmesinde geçerliliği kanıtlanmış alternatif yöntemler varsa, hayvan deneyleri etik olarak uygun görülmemelidir. Daha önceden ayrıntılı olarak yapılmış deneyler tekrarlanmamalıdır.

c) Deney için en uygun hayvan modeli seçilmeli ve bilimsel sonucu verebilecek en az sayıda hayvan kullanılmalıdır. Farklı nitelikteki birden fazla deney için aynı hayvan grubundan yararlanılabılır.

ç) Yeni bilgilerin elde edilmesini sağlayacak olan hayvan deneyleri, sağlık ve yaşam için faydası çok çabuk görülmeyecek özellikte olsa bile etik açıdan uygun görülmelidir.

d) Hayvanlara gereksiz acı ve ağrı verecek deneyler, uygun bir anestezi yöntemi uygulanarak yapılmalıdır.

e) Araştırmalar süresince kullanılan hayvanlara, türüne uygun şartlar hazırlanmalı, en iyi fiziksel koşullar sağlanmalıdır.

f) Denemeler sonunda, kullanılan hayvanlara sağlıklı koşullar sağlanmalıdır.

g) Şiddetli ve sürekli ağrı çeken ya da normal yaşamını sürdüremeyecek duruma gelen hayvanlar ile çevresi için risk oluşturabilecek hayvanların en uygun yöntemle, acı duymayacak şekilde yaşamlarına son verilmelidir.

Bilimsel etkinliklerde yerel etik kurulunun yeri

MADDE 12. Yönergenin kabul tarihinden itibaren Atatürk Üniversitesi birimlerinde görevli elemanların ulusal ve uluslararası tüm periyodiklerde yayımlanacak olan hayvan deneylerine dayalı bilimsel makalelerinde, sunulacak poster ve kongre tebliğlerinde, "Deney Hayvanları yerel Etik Kurul onayı alınmıştır" veya "Deney Hayvanları Yerel Etik Kurul ilkelerine uyulmuştur" ifadesi yer almalıdır. Yönergenin yayım tarihinden önce başlamış fakat henüz sonuçlanmamış çalışmalarında gerekli görüldüğü takdirde ilkelere uygunluğu kurul onayı ile belgelenebilir.

Etik kurula başvurulmadan sunulacak olan bildiri, poster ve yayımlanan makalelerde yer alacak olan "Deney Hayvanları Yerel Etik Kurul ilkelerine uyulmuştur" beyanından doğabilecek etik sorunların tüm sorumluluğu yazar/yazarlara aittir.

Bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 8./4./2016. Tarih ve 43 Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

Deneysel çalışmalardaki değişiklik

MADDE 13. Deneyisel araştırma projesinde yerel etik kurulu onayı alındıktan sonra projedeki ve çalışmaya katılacak kişilerdeki değişiklikler yerel etik kurullara yazılı olarak bildirilir ve onayı alınır.

Yürürlük

MADDE 14. Bu yönerge Atatürk Üniversitesi Senatosunun kabulü ve Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu'nun onayından itibaren yürürlüğe girer.

Gizlilik

MADDE 15. Yerel etik kurullarının yazışmaları gizli olup, bu Yönetmelikte belirtilen yetkili kurumlar dışında üçüncü şahıslara bilgi verilmez.

Yürütme

MADDE 16. Yönerge hükümleri Atatürk Üniversitesi Hayvan Deneyleri Yerel Etik Kurulu Başkanı tarafından yürütülür.

bu yönerge; Hayvan Deneyleri Merkez Etik Kurulu'nun 8./4./2016. Tarih ve 43. Sayılı kararı gereğince onaylanmıştır.

